

POSTANOWIENIE

Dnia 30 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. Ś.
przeciwko M. N.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) uwzględnił apelację pozwanego M. N. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 4 września 2019 r., w ten sposób, że zmienił zaskarżony wyrok i powództwo K.Ś. o zapłatę odszkodowania w kwocie 94 218,97 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oddalił w całości, obciążając powoda kosztami postępowania.

U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że szkoda powstała w następstwie działania osoby trzeciej za którą żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności. Pozwany nie jest zatem zobowiązany do jej naprawienia (art. 471 k.c.), a nie przyjął na siebie w umowie najmu odpowiedzialności za

niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy z powodu oznaczonych okoliczności, za które na mocy ustawy odpowiedzialności nie ponosi (art. 473 § 1 k.c.). W konsekwencji nie ma obowiązku ani przywrócenia rzeczy najętej do stanu poprzedniego ani zwrotu wynajmującemu kosztów remontu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącego zaskarżone orzeczenie jest nieprawidłowe z uwagi na rozpoznanie sprawy tylko w płaszczyźnie odpowiedzialności odszkodowawczej najemcy. Sąd Apelacyjny nie uwzględnił natomiast, że pozwany uzyskał korzyść majątkową kosztem powoda (art. 405 k.c.) i nie zwrócił mu odszkodowania za zniszczone mienie (art. 415 k.c. i art. 808 § 1 k.c.), czym naruszył art. 321 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Pozwany w piśmie procesowym z dnia 11 sierpnia 2021 r. wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by była ona – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego ujętych w ramach podstaw kasacyjnych, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest jakichkolwiek argumentów, które wskazywałyby na oczywiste naruszenie prawa w ustalonym przez Sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Po pierwsze, art. 321 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może być naruszony przez sąd odwoławczy wówczas, gdy sąd ten wyrokuje co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem w postępowaniu pierwszoinstancyjnym lub co do roszczenia nie opartego na podstawie faktycznej wskazanej przez powoda do chwili zamknięcia rozprawy przed sądem pierwszej instancji. Sąd nie może więc ani przyznać, ani odmówić stronie więcej lub czegoś innego niż żądała (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2010 r., III PK 74/09, niepubl. i z dnia 28 lipca 2017 r., II CSK 685/16, niepubl.). Skarżący upatruje natomiast naruszenia

tego przepisu w tym, że Sąd drugiej instancji nie uwzględnił jego żądania na innej podstawie prawnej (bezpodstawnym wzbogaceniu), czego zasada zakazu wyrokowania ponad żądanie w ogóle nie dotyczy.

Po drugie, z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia wynika, że pozwany w wynajętym budynku prowadził działalność usługowo – rozrywkową i do jej potrzeb przystosował budynek z własnych środków (sprzęt nagłaśniający, oświetlenie, meble, modernizacja zaplecza kuchennego, sanitarnego i technicznego). W związku z powyższym zawarł umowę ubezpieczenia na swoją rzecz – a nie na cudzy rachunek, jak błędnie zakłada skarżący - którą zostało jedynie objęte wyposażenie lokalu i nakłady poniesione na jego przystosowanie do świadczenia usług dyskotekowych. Uzyskane przez pozwanego odszkodowanie od ubezpieczyciela dotyczyło zatem wyłącznie zniszczonego na skutek pożaru wyposażenia lokalu czyli kosztów poniesionych przez pozwanego, a nie powoda. Przeciwnie stanowisko skarżącego upatrującego możliwości uwzględnienia powództwa w płaszczyźnie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu jest zatem oderwane od podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, której weryfikacja usuwa się spod kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym. Z kolei spowodowanie szkody pożarowej przez osobę trzecią, za którą żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności, wykluczało przypisanie pozwanemu odpowiedzialności na podstawie art. 471 k.c., a strony odpowiedzialności najemcy umownie nie rozszerzyły (art. 473 § 1 k.c.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku pozwanego o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, wziął bowiem pod uwagę, że odpowiedź na skargę kasacyjną może być wniesiona w terminie dwutygodniowym od doręczenia jej skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). W orzecnictwie wyjaśniono, że takiej odpowiedzi nie stanowi tak nazwane pismo procesowe, wniesione – tak, jak w okolicznościach sprawy - po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. m.in. wyroki Sądu

Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120, z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, niepubl., i z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, niepubl.). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).